

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra De Vonner og Vanner

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 491. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167176000784/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

Det er ikke min Tænk, her at vilde det daarlige og urimelige i Adelen's Stolthed og Fordomme Mænd, der vare udrustede med flere Kundskaber og større Talenter end jeg, haar-for længe siden temmelig nøje drøfter denne Materie. Kunns maatte det tillades mig at gjøre en Anmærkning, som jeg ikke erindrer mig at have fundet hos nogen anden Forfatter: Det er bekendt, at der imellem Adelen selv gjæres Distinktioner. Man gjør Forskiel paa gammel og ny Adels. Sin holdes for at være fornemmere end denne. Jo flere Aar en Adelsmand har, det er: jo flere adelige Forfædre i lige opsligende Linie han kan opregne, jo fornemmere og høiere af Adels tror han sig at være. Derimod anses den nylig afledte, enten det nu er Penge eller Fortjenester, der haaver adlet ham, for meget lidet bedre end en Roturier eller nabelig. Heraf følger, at enhver Mand af den saakaldede høje Adels maas anse sig for høiere Adels end sin Fader, denne er atter fornemmere end hans Fader, og saaledes videte op ad, indtil primus acquirens eller Stamfaderen, der er den ringeste af dem alle. I Sænde! næppe kan noget være urimeligt tænkes, end at den Mand, hvis Fortjenester haave givet en Familie sin Glans, skulde være mindre æret end de, der intet andet haave gjort end at lade sig føde af denne Stamfader; og man skulde sandelig lode længe om noget større Bævi paa Uafsmættelighed imod sine Forfædre. Man tillade mig at tro, at den sidste Fornuft dikterer netop det modstille; at Adelen's Høiherd burde erkendes efter den ringeste Afstand fra Stamfaderen; at primus acquirens burde agtes for den mest adelsige, som den, der haaver erhvervet sin Familie og sine Efterkommere denne Glans; og at Adelen maatte blive saa meget flattere, jo længere den var borte fra sin første Oprindelse; med mindre nogen af Efterkommerne haave forøget Familiens Ære ved egne mindsigelige Fortjenester.

Jeg har uddrebet mig saa vidtselig over denne Materie, fordi man i Almindelighed her den Tanke om mig, at jeg haaver Adelen, og gjerne sukkede at se den udrøddet. Man maas altsaa tillade mig endnu et Par Ord herom. Jeg haaver Adelen, det er: Navnet, Tungen og de dermed forbundne arvelige Rettigheder, som et Indgæb i andre Stænders Rettigheder; men jeg elsker og ærer mange Personer af denne Stand; Mænd, der ved de alvorslige Betræbeller for Statens og det almindelige Vel og ved de allerskønsdigste Egenheder haave gjort sig, for deres egne Personer*), berettigede til denne adsmættede Ære. Jeg tror, at Udryddelsen af den arvelige Adels vilde være en usigelig Velgjerning imod usædte Slægter; men jeg er langt fra at

*) At man laader Børn bestage i Forældres Ære og Besættning for laader Fortjenester, kan haave sin gode Grund og naturlige Rette; men at udrøddet denne Ære og Besættning til Børnsbørns Børnsbørn i utallige Generationer, saa længe Verden haaver, det er dog nok at beale Helligers Opfyldelse lidt vel dygt.